

ÉMILE
ZOLA

Prada

Traducere din limba franceză
de Ileana Șoldea

POLIROM
2022

Émile Zola, *La Curée*

© 1999, 2022 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Gustave Caillebotte (1848-1894), *Stradă din Paris, zi ploioasă* (1877, ulei pe pânză), detaliu

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,

sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

ZOLA, ÉMILE

Prada / Émile Zola; trad. din lb. franceză de Ileana Șoldea. – Iași: Polirom, 2022

ISBN: 978-973-46-8896-8

I. Șoldea, Ileana (trad.)

821.133.1

Printed in ROMANIA

— Am să trec astăzi pe la Larsonneau. N-am altă soluție.

Atunci, Saccard a dat drumul bușteanului cu care se lupta.

— Nu mai este nevoie, scumpa mea, a răspuns el zîbind. N-am eu grijă să-ți preîntîmpin toate dorințele?... Am vorbit cu Larsonneau aseară.

— Și a spus că-ți dă cei o sută treizeci și șase de mii de franci? a întreat Renée gîduită.

Saccard făcea o grămăjoară de jărat, între cei doi bușteni care ardeau, adunînd delicat, cu vîrfurile vătraiului, cele mai mici bucățele de cărbuni și privind mulțumit cum crește grămăjoara pe care o construia cu meșteșug.

— O! dar grăbită mai ești!... a murmurat el. O sută treizeci și șase de mii de franci e o sumă mare... Larsonneau e băiat bun, dar fondurile lui sînt încă modeste. E gata să te ajute oricînd...

Stătea, clipind din ochi, să refacă un colț al grămăjoarei care tocmai se surpase. Jocul lui începuse să încîlcească gîndurile lui Renée. Urmărea fără voie strădania soțului ei, care făcea mișcări din ce în ce mai stîngace. Îi venea să-l ajute. Uitînd de Worms, de nota de plată, de lipsa de bani, a spus în cele din urmă:

— Dar pune odată bucata aia groasă dedesubt; celelalte o să țină.

Soțul său a ascultat-o cuminte, adăugînd:

— Nu poate face rost decît de cincizeci de mii de franci. E totuși un scont bunicele... Doar că nu vrea să amestece treaba asta cu afacerea din Charonne. El nu e decît intermediar, înțelegi? Persoana care împrumută banii cere dobînzii enorme. Ar dori o poliță de optzeci de mii, cu scadență peste șase luni.

Și, după ce pus în vîrfurile grămăjoarei o bucată ascuțită de jărat, și-a încrucișat mîinile pe vătrai, uitîndu-se fix la soția lui.

— Optzeci de mii de franci! a exclamat ea, dar ăsta-i furt!... Dumneata mă sfătuiești să fac asemenea nebunie?

— Nu, a spus el categoric. Dar, dacă ai absolută nevoie de bani, nu te opresc.

Apoi s-a ridicat, de parcă ar fi avut intenția să se retragă. Renée, îngrozitor de nehotărîtă, se uita la soțul ei, la nota pe care o lăsase pe șemineu. În cele din urmă, și-a luat capul în mâini, murmurînd:

— Of! afacerile astea!... Astăzi sînt buimacă... Fie, o să semnez polița de optzeci de mii de franci. Dacă n-am s-o fac, am să mă îmbolnăvesc de-a binelea. M-aș chinui toată ziua... Prefer să fac prostiile imediat... Așa, mă simt ușurată.

A dat să sune ca să i se aducă hîrtie timbrată. Dar soțul ei a ținut să-i facă el însuși acest serviciu. Probabil că avea hîrtia în buzunar, căci n-a lipsit nici două minute. Pe cînd ea scria la o măsuță pe care el o trăsese lîngă foc, o cerceta cu niște ochi în care țîșnise o dorință uimită. Era foarte cald în dormitorul în care tînăra femeie abia se trezise, și în care pluteau parfumurile toaletei ei de dimineață. Tot vorbind, poalele capotului în care se înfășurase i se desfăcuseră, iar privirea soțului ei, care stătea în picioare în fața ei, aluneca de pe capul ei plecat, prin părul auriu, pînă departe, la albul gîtului și al pieptului. Saccard avea un zîmbet ciudat; focul ce-i dogorîse fața, camera închisă, în care aerul greu păstra un iz de dragoste, părul acela blond și pielea albă ce-l ispитеau cu un soi de dispreț conjugal, îl lăsau visător, lărgeau drama din care abia jucase o scenă, făceau să încolțească un calcul tainic și voluptuos în trupul lui brutal de speculant.

Cînd Renée i-a întins polița, rugîndu-l să termine afacerea, a luat-o, tot uitîndu-se la ea.

— Ești atît de frumoasă..., a murmurat.

Și, profitînd că Renée se aplecase ca să împingă masa la loc, a sărutat-o grosolan pe gît. Ea a scos un țipăt. Apoi s-a ridicat, înfiorată, încercînd să rîdă, gîndindu-se fără să vrea la sărutările celuilalt, din ajun. Dar Saccard a regretat sărutul acela de birjar. Și-a luat rămas-bun de la ea strîngîndu-i mîna prietenește și făgăduindu-i că va avea chiar în seara aceea cei cincizeci de mii de franci.

Renée a moțait toată ziua în fața șemineului. În momentele de criză, era languroasă ca o creolă. Atunci, din nebunatică, devenea trîndavă, înfrigurată, adormită. Dîrdîia, avea nevoie de foc, de o căldură sufocantă care făcea să-i apară pe frunte mici broboane de sudoare și care-o ajuta să ațipească. În aerul încins, în baia de flăcări, aproape că uita de orice suferință; durerea se prefăcea într-un fel de vis ușor, de apăsare vagă, care devenea în cele din urmă voluptuoasă. Așa și-a amăgit pînă seara remușcările din ajun, la lumina roșie a vetrei, în fața unui foc strașnic, ce făcea să trosnească mobila din jurul ei și care-i risipea uneori pînă și conștiința de sine. S-a putut gîndi la Maxime, ca la o plăcere fierbinte care o ardea cu razele ei: a avut un coșmar cu iubiri stranii, printre ruguri, pe niște paturi incandescente. Céleste intra și ieșea din cameră, cu fața ei calmă de servitoare cu sînge rece. Promise ordin să nu lase pe nimeni să intre; le-a trimis acasă chiar și pe cele două siameze, Adeline d'Espagnet și Suzanne Haffner, care se întorceau de la un prînz luat într-un pavilion închiriat în Saint-Germain. Totuși, pe seară, cînd Céleste a venit să-i spună că doamna Sidonie, sora domnului, dorește să-i vorbească, i-a spus s-o poftească.

În general, doamna Sidonie venea numai pe înnoptate. Fratele ei o convinsese să poarte rochii de mătase. Dar, ca prin farmec, mătasea abia

cumpărată de la prăvălie nu arăta niciodată nouă; se boțea, își pierdea luciul, părea o zdreanță. Doamna Sidonie acceptase, de asemenea, să vină la familia Saccard fără coș. În schimb, avea buzunarele pline de hîrtoage. Renée, pe care tot spera că și-o va face clientă rezonabilă, împăcată cu necesitățile vieții, o interesa foarte tare. O vizita cu regularitate, zîmbind discret ca un medic care nu vrea să-și sperie bolnavul spunîndu-i ce boală are. Se arăta plină de compasiune pentru micile ei necazuri, ca pentru niște bube de care ar fi lecut-o imediat, dacă Renée s-ar fi lăsat lecută. Aceasta, care se afla într-unul din momentele cînd avea nevoie să fie compătimită, a lăsat-o să intre numai ca să-i spună că are niște dureri de cap insuportabile.

— Ei, frumușica mea, a murmurat doamna Sidonie, strecurîndu-se în camera întunecată, dar te înăbuși aici!... Tot nevralgiile alea, nu-i așa? Din pricina necazurilor. Prea le pui pe toate la inimă.

— Da, am o mulțime de griji pe cap, a răspuns molatic Renée.

Se înnopta. Renée n-o lăsase pe Céleste să-i aprindă o lampă. Numai jăraticul arunca văpăi roșii, care o luminau direct, lungită, în capotul ei alb a cărui dantelă devenea trandafirie. La marginea umbrei, nu se zărea decît poala rochiei negre a doamnei Sidonie și mîinile ei încrucișate, cu mănuși de bumbac gri. Vocea ei afectuoasă țîșnea din beznă.

— Iar necazuri din pricina banilor! a spus ea, de parcă ar fi zis: «necazuri din dragoste», pe un ton blînd și plin de milă.

Renée a lăsat ochii în jos, a făcut semn că da.

— Of! dacă frații mei m-ar asculta, am fi cu toții bogați. Dar ei ridică din umeri ori de cîte ori le vorbesc de datoria aceea de trei miliarde,

știi dumneata... Totuși, am speranțe. De zece ani vreau să fac o călătorie în Anglia. Dar am atît de puțin timp la dispoziție!... M-am hotărît în sfîrșit să scriu la Londra și aștept răspunsul.

Iar, pentru că Renée zîmbea:

— Știu, nici dumneata nu mă crezi. Cu toate astea, ce te-ai mai bucura dacă, într-o zi, ți-aș face cadou un milion... Ei, povestea e simplă de tot: un bancher din Paris a împrumutat bani fiului regelui Angliei și, pentru că bancherul a murit fără moștenitori, azi, statul poate cere să i se achite datoria, cu dobînzile aferente. Am calculat, suma ajunge la două miliarde nouă sute patruzeci și trei de milioane două sute zece mii de franci... Nici o grijă, c-o să vină, o să vină.

— Deocamdată, a spus Renée, puțin ironică, ar trebui să găsești pe cineva care să-mi împrumute o sută de mii de franci... Mi-aș putea plăti croitorul, care nu-mi dă pace.

— O sută de mii de franci nu-s greu de găsit, a răspuns liniștită doamna Sidonie. Nu trebuie decît să fii dispusă să plătești cît ți se cere.

Jăromaticul licărea; Renée își întindea molatec picioarele, iar de sub poala capotului i se vedeau vîrfurile papucilor. Mijlocitoarea și-a reluat tonul compătimitor:

— Scumpa mea, nu ești deloc rezonabilă... Cunosc multe femei, dar n-am văzut nici una care să se sinchisească așa de puțin de sănătatea ei. Uite ce bine știe să se descurce madam Michelin! Cînd o văd fericită și sănătoasă, mă gîndesc fără să vreau la dumneata... Știi că domnul de Saffré e îndrăgostit nebunește de ea și că i-a făcut pînă acum cadouri de aproape zece mii de franci?... Cred că visul ei e să aibă o casă la țară.

Prinsese viață, își căuta buzunarul.

— Am încă aici o scrisoare de la o tînără necăjită. Dacă ar fi lumină, ți-aș da-o s-o citești...

Închipuie-ți dumneata că soțul o neglijează. Biata femeie semnase niște polițe, a fost nevoită să împrumute bani de la un domn pe care-l cunosc. Eu am scos polițele din ghearele portăreilor, și n-a fost ușor... Crezi că dragii de ei fac vreun rău? Eu îi primesc în casă ca pe copiii mei.

— Cunoști vreun om care ar împrumuta bani? a întrebat Renée indiferentă.

— Cunosc vreo zece... Dumneata ești prea bună. Între noi, femeile, nu-i așa, ne putem spune multe, și să nu-ți închipui că, pentru că mi-e frate, o să-l scuz pe soțul dumitale că umblă după tîrfe și lasă așa o mîndrețe de femeie să se plictisească singură lîngă foc... Laure d'Aurigny îl costă ochii din cap. Nu m-aș mira să aud c-a refuzat să-ți dea bani. Așa-i că a refuzat?... O! ce nenorocit!

Renée asculta cu amabilitate vocea aceea moale ce ieșea din întuneric, ca un ecou încă nedeslușit al propriilor ei gînduri. Cu ochii pe jumătate închiși, aproape lungită în fotoliu, uitase că doamna Sidonie era acolo și i se părea, ca prin vis, că niște gînduri urîte vin și o ispitesc cu blîndețe. Mijlocitoarea a mai șușotit multă vreme, ca o apă călduță și molcomă.

— Doamna de Lauwerens ți-a distrus viața. Niciodată n-ai vrut să mă crezi. Ah! n-ai fi ajuns nicicînd să plîngi lîngă foc, dacă ai fi avut încredere în mine... Te iubesc ca pe lumina ochilor, frumușico. Ai un picior fermecător. Știu c-o să rîzi de mine, dar vreau să-ți vorbesc despre nebuniile mele: dacă au trecut trei zile fără să te fi văzut, trebuie neapărat să vin ca să te admir; da, parcă-mi lipsește ceva; trebuie să mă satur privindu-ți părul frumos, fața atît de albă și de delicată, mijlocul subțire... Zău, n-am văzut în viața mea așa un mijlocel.